

Пřílohy

Пříloha č. 1: Oficiální dopis od UINP v ukrajinském jazyce (text)

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

вул. Липська, 16, м. Київ, 01021, тел. (044) 253-15-63, факс (044) 254-05-85,
e-mail: uinp@memory.gov.ua, web: <http://www.memory.gov.ua>, код ЄДРПОУ 39389301

23.04.2018 № 01/УІБ
На № _____ від _____

Лаврентьєву О.
alexey.lavrentev@gmail.com

Шановний пане Олексію!

Український інститут національної пам'яті (далі – Інститут) розглянув Вашого листа від 13.04.2018 та інформує про наступне.

1. Згідно з пунктом 1 Положення про Український інститут національної пам'яті (<http://www.memory.gov.ua/page/polozhennya-pro-ukrainskii-institut-natsionalnoi-pamyati>), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 №684, Інститут є центральним органом виконавчої влади. Відповідно до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>) керівник центрального органу виконавчої влади призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за пропозицією Комісії з питань вищого корпусу державної служби. Комісія з питань вищого корпусу державної служби вносить на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо кандидатури для призначення на посаду керівника центрального органу виконавчої влади за результатами конкурсу відповідно до законодавства про державну службу (<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19>). Процедура проведення конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби визначена у Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 №246 (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF>).

2. Діяльність Інституту забезпечують керівництво та 7 самостійних структурних підрозділів: 3 управління (наукового забезпечення, інституційного забезпечення, популяризаційно-просвітницької роботи), 3 відділи (фінансово-бухгалтерського та технічного забезпечення, управління персоналом та документообігу, правового забезпечення), а також сектор організаційно-аналітичного забезпечення. В Інституті до категорії «А» віднесено 3 посади, зокрема посада Голови та 2 заступників. До категорії «Б» віднесено 17 посад керівників структурних підрозділів та їх заступників. До категорії «В» посади спеціалістів у кількості 45 штатних одиниць.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.12.2016 №1000 передбачено створення галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті (далі – ГДА УІНП) для зберігання архівних документів Національного архівного фонду, що містять архівну інформацію репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років. З метою

створення законодавчих підстав для функціонування ГДА УІНП розроблено проект Положення про галузевий державний архів Українського інституту національної пам'яті, який перебуває на погодженні у Міністерстві юстиції України.

3. Оскільки ГДА УІНП не створено як юридичну особу, жодні носії архівної інформації репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років до ГДА УІНП не передавалися.

4. Відповідно до Закону України «Про очищення влади» (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>) Інститут не уповноважений на забезпечення проведення перевірки, передбаченої цим Законом. Органом уповноваженим на забезпечення проведення перевірки у рамках заходів з очищення влади (люстрації) є Міністерство юстиції України.

5. Відповідно до статті 38 Кримінального процесуального кодексу України (<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page2>) органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є: слідчі підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів державного бюро розслідувань, органів Державної кримінально-виконавчої служби України; підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України. Тому Інститут не здійснює будь-яких кримінальних правопорушень (злочинів).

Для реалізації покладених на Інститут завдань використовуються носії архівної інформації, опубліковані архівні документи, а також дослідження науковців. Разом з тим, Український інститут національної пам'яті в рамках своєї діяльності використовує інформацію від органів слідства, прокуратури та судів, а також носії архівної інформації, опубліковані архівні документи, наукові дослідження та їх результати, отримані в установленому порядку та поширює таку інформацію у не заборонений спосіб.

6. Структурний підрозділ з функціями аналогічними Бюро пошуку та ідентифікації Інституту національної пам'яті Польщі у структурі Інституту відсутній. Проте Інститут здійснює організаційне, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення діяльності Державної міжвідомчої комісії у справах увічнення пам'яті учасників антитерористичної операції, жертв війни та політичних репресій (далі – Комісія). Відповідно до Положення про Державну міжвідомчу комісію у справах увічнення пам'яті учасників антитерористичної операції, жертв війни та політичних репресій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 №340 (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/897-96-%D0%BF>), Комісія є тимчасовим допоміжним органом при Кабінеті Міністрів України (далі – Комісія), який утворюється ним з метою сприяння забезпеченню пошуку, ведення обліку, облаштування, забезпечення збереження і утримання місць поховання учасників антитерористичної операції, жертв війни та політичних репресій на території України, інших держав.

7. Власного видавництва в Інституті немає.

Проте з метою сприяння виготовлення друкованої продукції, кіно- та відеопродукції, сценічному та іншому художньому втіленню образів історичного минулого, зокрема осіб, що чинили опір тоталітарним режимам, політичним репресіям, а також виготовленню друкованої продукції з питань відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу, Інститут забезпечує підготовку та друк наукових та науково-популярних видань, результатів наукових досліджень, монографій, збірників статей, наукових доповідей з історії України, розповсюджує їх на безоплатній основі. З виданнями Інституту Ви можете ознайомитися на нашому офіційному веб-сайті за посиланням www.memory.gov.ua/ebooks.

Книга «За лаштунками «Волині-43». Невідома польсько-українська війна» укладена та видана Володимиром В'ятровичем як дослідником без участі Інституту.

Центр дослідження визвольного руху є громадською організацією, яка здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства про громадські об'єднання (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>). Разом з тим, Український інститут національної пам'яті у своїй діяльності використовує у архівні документи (у тому числі опубліковані), наукові дослідження та видання з історії України з відповідної тематики.

8. Гранична чисельність працівників Інституту затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 №85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» в кількості 70 одиниць, з них 65 штатних одиниць – посади державних службовців та 2 посади працівників з обслуговування. Станом на 20 квітня 2018 року в Інституті працює 43 особи. Працівників з історичною освітою – 19 осіб, кандидатів історичних наук – 12 осіб. Найбільш чисельні структурні підрозділи – Управління наукового забезпечення політики національної пам'яті та Управління популяризаційно-просвітницької роботи.

У 2018 році фінансування Інституту з Державного бюджету України здійснюється за двома бюджетними програмами:

- 1809010 "Керівництво та управління у сфері відновлення та збереження національної пам'яті": затверджено в сумі – 21705,1 тис.грн.;
- 1809020 "Заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, забезпечення діяльності Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні - Музею Революції гідності та Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті" затверджено в сумі – 41170,7 тис.грн., з них на заходи Інституту – 9045,6 тис.грн.

З повагою
Голова

Володимир В'ятрович

Пříloha č. 2: Rozhovor s ředitelem UINP Vjatrovýčem v ukrajinském jazyce (text)

Místo a datum: v Kyjevě dne 22. července 2018

Zkratky: A.L. – Aleksei Lavrentev

V.V. – Volodymyr Vjatrovýč

A.L.: Доброго дня, мене звати Олексій Лаврентєв, я пишу магістерську роботу щодо порівняння польського та українського інститутів національної пам'яті і інтерпретації Волинських подій '43 року. Через те, що з польського боку все зрозуміло, мене цікавлять ваші інтерпретації, а на інтернет сторінках на жаль недостатньо інформації щодо того. Тож перше, щодо причинності подій. І поляки, і українці все починають з війни '18-'19 рр. і закінчують операцією «Вісла». Українська причинність, як я її з'ясував з різних джерел: війна '18-'19рр – польська окупація та полонізація – виникнення визвольного руху (УВО та ОУН) – польські репресії чи так звана «нацифікація» – польсько-українська громадянська війна у рамках Другої Світової війни – етнічні чистки українців на Холмщині та Підляшші – українські відплатні акції на Волині та Галичині – післявоєнні репресії Польщі проти українців в рамках акції «Вісла». Чи я правильно все сказав?

V.V.: Більш-менш.

A.L.: Що саме не так?

V.V.: Треба справді чіткіше це пов'язувати з польсько-українською війною '18-'19 рр., тому що те, що сталося у Другій Світовій війні то по суті другий акт тієї самої війни: ті самі території, приблизно ті самі сили, може інакше вони називалися, але перше то війна за території, які українці вважали своїми, поляки вважали своїми. Поляки вважали своїми покликаючись на кордони до '39 р., українці вважали своїми покликаючись на етнічну українську більшість. Далі трошки спрощено Ви говорите про те, що почалося на Холмщині, а Волинь була «відплатною акцією», не зовсім так. На справді, в такого роду конфліктах немає одної події, яку можна назвати початком, а інші відплатою. Взагалі цей підхід «акція-реакція» або «акція-відплата» неприйнятний, він не правильний на справді, тому що достатньо масштабний конфлікт був і знайти що було першим неможливо, бо було сотні різних акцій, які згодом просто вилилися в масштабне протистояння, так що ті акції були як з одного боку, так і з другого боку. Так звичайно треба нагадувати про ті антиукраїнські акції які мали місце в '42 р. на Холмщині, але говорити про те, що сталося на Волині було просто відплатою, це дуже спрощення. І наступне, треба цей конфлікт розглядати в різних площинах, той конфлікт за території, це політична площина, треба розуміти, що там була ще площина соціальна, тобто між багатшими поляками, та біднішими українцями, конфлікт за землю, тому що земля видавалася, особливо на Волині, преференції надавалися польським так званим «колоністам» за рахунок українських селян. У тому ж разі велику роль відіграв і релігійний конфлікт, особливо на Холмщині і Волині, тому що Холмщина і Волинь це православні регіони. Конфлікт, там де стикалося православ'я з католицизмом він був набагато гостріший ніж там де грекокатолицька та католицька віра. Відповідно тут велику роль відіграли акції так званої «ревіндикації» '38р. коли було знищено десь понад 120 церков на території Холмщини.

A.L.: Добре, дякую. Тож тоді перейду до другого питання. Це вже трішки не стосується Волинських подій, але чому саме був заложений...

V.V.: Треба говорити не тільки про Волинські події, треба говорити трішки ширше, бо Волинські події, Волинська різня, Волинська трагедія це все звуження дуже територіальне і хронологічне, яке не дозволяє зрозуміти що справді сталося...

A.L.: На жаль я зараз тільки магістерську роботу пишу, якщо би то була докторська, то там би вже можна було.

V.V.: Ну треба просто зрозуміти, що це звуження фокусу, воно не дає можливості зрозуміти що насправді сталося. Це звуження фокусу було зроблено польськими істориками, політиками та політтехнологами, власне для того, щоб показати більшість жертв серед поляків. Тому що насправді на Волині у '43 р. постраждало набагато більше поляків, чи це давайте забудемо все інше і будемо говорити про Волинь '43 року і представляти все як щось, що відображає повністю конфлікт Щоб Ви розуміли, наскільки можна зменшенням та звуженням фокусу спотворити події це як показати події літа липня '44 р. во Франції, коли місцеві французи б'ють колабораціоністів, зосередитись тільки на тому і показати що вся Друга Світова війна це коли бідних нещасних людей, які співпрацювали з німцями побили та повбивали і так далі. Розумієте, наскільки змінення та звуження фокусу може спотворити уявлення про те, що насправді відбувалося, через це в подальшому рекомендується все ж таки виходити поза рамки Волині, поза '43 р.

A.L.: Дякую за зауваження та пояснення. І все ж таки, чому саме був заложений ваш Інститут у '06 р. та '14 рр. Щоб очистити українську історію від...

V.V.: Інститут створився за мотивами схожих інститутів у посткомуністичних країнах Східної Європи, тільки там це все зробилося на початку 90х років, ми це зробили з затримкою майже 10 років. Це було пов'язано з тим, що в Україні не відбулося ротації еліт після проголошення незалежності у '91 р. По суті комуністична влада залишилася біля керма, представляючи вже інші політичні партії, відповідно бажання якось відмежуватись від комуністичного минулого на державному рівні було відсутнє. Ситуація змінилася після Помаранчевої революції, до влади приходять молодше покоління, особисті інтенції Ющенка, якій готовий говорити про переосмислення комуністичного режиму. Через це буквально відразу після Помаранчевої революції почалось говорити про необхідність створення такого інституту. Я був від самих початків у робочій групі, яка все це розробляла, з орієнтацією на польські, чеські, словацькі зразки і балтійські. Трохи це все затягнулося, врешті в '06 р. було прийнято рішення, в '07 р. він був запущений Інститут, але як такий проіснував до '10 р., потім зміна влади, Янукович по суті ліквідує його статус як центрального органу виконавчої влади і повертається все знову таки у березні '14 р., я був призначений директором, і одним з перших рішень, то було повернення попереднього статусу. Це зайняло кілька місяців в '14 р. і вже з '15 р. ми оновили попередній статус, якій більш-менш відповідає тому як діють подібні інституції у Східній Європі.

A.L.: Зрозуміло, дякую. Яку роль грає зараз ваш Інститут у формуванні державної політики пам'яті в Україні та відтворенні загально-українських історичних наративів?

V.V.: Намагаємося бути одними з головних інструментів цієї державної політики пам'яті, задаючи якісь певні теми, які важливі саме в даний конкретний момент. Задаючи загальні рамки мова іде до прикладу про подолання тоталітарного комуністичного минулого, процесу декомунізації, відкриття архівів, це загальні процеси, які важливі протягом тривалого часу. Разом з тим намагаємось відокремлювати якісь теми, з минулого року то Українська революція '17-'21 рр., цього року річниця створення УПА, наступного року буде Акт злуки. І таким чином нагадуємо органам влади, намагаємося до всієї тієї політики пам'яті долучати інші органи влади. Минулого року, як приклад до святкування української революції було долучено парламент, була урочиста сесія Верховної Ради, урочисте засідання Уряду присвячене століттю створення Уряду. Намагаємось співпрацювати з Міністерством оборони, знову таки в перейменуванні військових частин присвячених зокрема і Українській революції. Таким чином намагаємось бути тим

ключовим коліщатком в механізмі, який буде запускати інші органи державної влади в напрямку власне цієї політики. Ми прекрасно розуміємо, що ця політика вимагає більше ніж Інститут, Інститут не може і не має бути єдиним інструментом. Разом з тим ми розуміємо, що особливість України полягає так само у тому, що тривалий час у нас не існувало державного інструменту, то така політика реалізується через громадські ініціативи. І через це ми вважаємо за потрібне співпрацювати з громадськими силами.

A.L.: Дякую. Так, ви казали громадські ініціативи. Чи ви не співпрацюєте з Інститутом Історії України НАН?..

V.V.: Звичайно.

A.L.: Така співпраця є? Яким чином співпрацюєте?

В: ІУ НАН буквально наприклад вчора відбулася конференція присвячена Великому терору, бо зараз 80-ті річчя великого терору '37-'38 рр. Яким чином співпрацюємо? Ми намагаємось підтримувати якісь їхні наукові проекти, до прикладу праці чи якісь видання, круглі столи, тому що ми переконані, що саме науковці мають створювати якийсь цей базис, фундамент на базі якого ми вже маємо продовжувати свою науково-популярну діяльність, просвітницьку діяльність. То ми не намагаємось дублювати ІУ НАН проводячи наукові дослідження. Це не наш пріоритет, наш пріоритет – допомагати їм створювати умови для досліджень, включно із ресурсами, тобто фінансово допомагати. І використовувати їх для популяризації цих досліджень.

A.L.: А те, що ви наприклад підтримуєте такі інституції як Центр Дослідження Визвольного Руху, означає це те, що їхня діяльність схвалюється вашим Інститутом?

V.V.: Ми оголошуємо певні теми, які для нас важливі з цього боку і підтримуємо будь які організації, які відкривають ці теми. Минулого року ми активно співпрацювали з ЦДВР для популяризації історії УПА, тому що це така організація, яка спеціалізується на цій організації. Цього року ми активно співпрацюємо з такою громадською організацією як «Експертний корпус», яка популяризує питання Української революції '17-'21 рр., як раз для військових, тобто проводить різного роду лекції та випускає відеоролики. Ми підтримуємо їх. Для нас важливо, щоб громадські організації мали якесь напрацювання по цій темі і щоб ця тема співпадала з нашими пріоритетами діяльності.

A.L.: Дякую. Як саме ваш Інститут трактує Волинські події '43 р.?

V.V.: Як частину широкого польсько-українського конфлікту, який можна чітко окреслювати або '42-'47 рр., тобто період Другої Світової війни і перші післявоєнні роки, або навіть ще ширше '18-'47 рр. Я особисто говорю про Першу і Другу польсько-українську війну. Перша – '18-'19, між цим умовне затишшя, яке тим не менше не було абсолютно безконфліктним, тому що це період з одного боку період репресій польської влади, з другого це період терактів українського націоналістичного руху. І Друга польсько-українська війна, це збройні зіткнення з кінця '42 р. і аж до завершення акції «Вісла» у '47 р.

A.L.: Зрозуміло. Тож причинність Ви сказали, що все починається з '18 р.

V.V.: Ну переростає у збройний політичний конфлікт, тому що на справді в будь яких сусідніх народів якщо ми хочемо дослідити генезу конфлікту, ми можемо повернутись до часів Київської Русі. Що до речі роблять наші польські колеги, коли робили мотиваційний ролик для своєї збірної, коли до тренера збірної приходять вояки з різних періодів і кричать мотиваційні речі. І там показано з якого періоду приходять ті чи інші вояки. У одного з них було написано Київ 1018 рік, для наших польських сусідів важливо надихатися перемогою над Києвом у 1018 році. Але та

перемога була кумедна і закінчилася майданом і тим, що Болеслава викинули з Києва.

A.L.: Як я бачу, то поляки дуже сильні сентименти за Україною та Білорусією...

V.V.: На жаль [...троїзм] їх не лікував і імперські сентименти на жаль присутні.

A.L.: Так і зараз ми до Польщі перейшли. У Польщі існують дві інтерпретації: класична або традиційна (Філяр), що у Волинських подіях винні тільки українці, які все почали, а поляки були святі в все було класно. Друга інтерпретація, Мотика або Грицюк...

V.V.: Ранній Мотика, тому що Мотика теперішній набагато ближче до того, як то ви кажете до Філяра. Ось подивіться, будь ласка, його останню книжку Мотики «Волинь-43», це абсолютно кресова версія про те, що нібито українці дуже давно планували вбити та знищити всіх поляків і цей план виношувався з міжвоєнного періоду, цей план надихався досвідом хорватів у винищенні сербів і врешті у Другій Світовій війні цей план було реалізовано. Ну бредова версія, але вона в Мотики зараз починає домінувати. Відповідно, Мотика теперішній і ранній Мотика, якій пробував говорити про спільну відповідальність, то вже два різні Мотики.

A.L.: Тоді є хтось з польських істориків, представник ІПН, можливо, хто би ...

V.V.: Нема фактично нікого, хто би професійно тим займався і наважувався якось підважувати цю концепцію геноциду. Є такий Казімеж Войціцький, він радше популяризатор історії, він єдиний такий історик, який публічно виступив з незгодою цієї резолюції Сейму у '16 р. Всі інші або просто мовчать, або активно беруть участь у пропаганді цієї тези. Ну врешті, Мотика і однією з ключових фігур, в тому, що то політичне рішення було прийнято, тому що попередньо перед Мотикою цей підхід-концепт геноциду він був маргінальним, його представляли виключно кресов'яки. Мотика натомість мав такий імідж ліберального і професійного історика. Так от десь з '10 р. Мотика почав поступово мінятися і коли Мотика підкупив оці концепти геноциду, то вони вже були прикриті та легітимізовані його особистою харизмою проукраїнського ліберального історика. І відповідно саме через це цей маргінальний дискурс став домінантним. Я про це Гжегожу говорю особисто, бо ми давно знайомі і у тому, що зараз відбувається велика вина його особисто.

A.L.: Тож в ІПН немає зараз фактичного плюралізму...

V.V.: Я думаю, що не має і не може навіть бути. Особливо зважаючи на те, що взимку цього року було ухвалено закон, якій передбачає кримінальну відповідальність за заперечення геноциду на Волині. Тобто тут плюралізм пересікається на корні. І це напевно один із найбільш негативних наслідків того закону, що робить неможливим в будь якій спосіб дотикатись цієї теми.

A.L.: Ясно, дякую. І як ми знаємо, в Польщі ця тема Волині є дуже сильно популярною, розширена...

V.V.: Вона популярна з '03 р.

A.L.: ...що книжки, фільм «Волинь», що постійно фільми якійсь знімаються або комікси навіть є. В Україні вона не така поширена, бо я тільки Вашу книжку знайшов та ще Патриляка здається о том пише. Чому така різниця? Чи є то ознакою того, що Волинські події мають в Україні меншу вагу та значення ніж у Польщі?

V.V.: Треба розуміти конкретиці. Якщо для українців польсько-українське протистояння лише один з епізодів дуже трагічної української історії, і будемо говорити відверто, не найдраматичніший епізод, навіть якщо говорити про десятки тисяч вбитих українців, то це порівняно з мільйонами вбитих у роки Другої Світової війни загалом, з мільйонів вбитих комуністичним режимом, то це значно

менше. Це перше чому українці в цьому менш привертають увагу. По друге, ця тема стосується більше частини України, а не всієї України, яка була задіяна безпосередньо у цьому конфлікті. Третє, українці менше цікавляться історією ніж поляки. Тепер спробую відповісти на питання чому в Польщі це питання настільки актуалізувалося. Ну по-перше, я не вірю в цю тезу, що всі говорять, що нібито ця тема замовчувалася дуже довго і через це тільки тепер прорвало і починають про неї багато говорити. Таку концепцію можна би було підтримувати до початку 90-х років. Так, до 90-х років у комуністичні часи ця тема замовчувалася, але в незалежній Польщі ця тема дуже сильно розкручувалася і у тому числі на державному рівні за участю мас-медіа. Дуже активно вона розкручувалась принаймні з '03 р. І саме її така медійна розкрученість перетворила її в політично-спокусливу тему і цьому почали собі робити політичні дивіденди певні політичні сили, включаючи найбільш виразних теперішніх політиків. Прикро, але ця тема починає поступово витіснити інші та ставати головною темою у Польщі, що стосується минулого. І я про це колись писав, що умовно теми Катині, яка була ключовим історичним наративом в комуністичній Польщі, альтернативною до комуністичного, поступово витісняється темою Волині. І відповідно в Польщі зараз дедалі менше говорять про злочини комуністів і дедалі більше про злочини українських націоналістів і навіть домагаються їх порівнювати попри те, що непорівняльність таких явищ є очевидною для людини, яка хоч трохи розуміється в історії.

A.L.: Ось ви сказали, що це не на всій Україні. Ви сам зі Львова походите...

V.V.: Так

A.L.: ...тож Ви галичанин. Яка там колективна пам'ять. Саме регіональна на Галичині, як...

V.V.: Я думаю, що є і галичани і волиняни мають в колективній пам'яті фрагменти розуміння жорстокості поляків як тих, хто утримував польську окупацію в міжвоєнний період. Залишалися елемента пам'яті про польські каральні акції проти українського населення в роки Другої Світової війни. Відповідно, на відміну від мешканців Києва, Харкова і так далі, розуміння цього конфлікту на цих теренах було багато більше, бо цей конфлікт був історією майже кожної родини.

A.L.: Яка роль зараз у Галичині та Волині в історії України та історії Польщі? Тому що для поляків це дуже важливі регіони, Львів для них це був, як писав Грицак, «П'ємонт» польського відродження у 19 столітті. Для українців теж був, для євреїв був...

V.V.: В першу чергу треба розуміти, що це важлива частина української історії. Це території, на яких жила частина українського народу, ті території, які були джерелом українського національного відродження наприкінці 19 століття і потім всього 20 століття. В принципі значною мірою залишаються одним із джерел і тепер. Що стосується поляків, то для них це так звані Креси, території, які колись належали до польської держави. Мені знається, що вони є як раз таким резонатором імперських фантомних болей за втраченими територіями. От втрачені Креси, це те, що стосується Галичини та Волині у багатьох поляків. І навіть коли говорим про пам'ять так званої Волинської трагедії, це дуже чітко видно по всіх цих пам'ятниках, присвячених цим подіям. На пам'ятниках не прізвища людей, а прізвища населених пунктів, тобто жалкуємо не за людьми, які загинули, а за територіями.

A.L.: Дякую. Що є спільного, а що відмінного в українській та польській інтерпретаціях? Може є щось спільного у...

V.V.: Ну спільного, що так чи інакше є, це розуміння, що то був польсько-український конфлікт. Але відміни такі, що з польського боку відповідальними за цей конфлікт бачать тільки за українцями, взагалі бажання дуже простого поділу жертв і катів у цьому конфлікті за національною ознакою. Це те, що пропонує польська сторона. З українського боку домінує все таки версія, що не можна ділити жертв і катів за національною ознакою, бо українці були і серед тих, хто убивали і кого вбивали, так само як і поляки.

A.L.: Дякую.

V.V.: І ще відмінність, що з українського боку є бажання говорити про ширший контекст, а з польського боку бажання власне зосередитись на одному регіоні і короткому періоді '43 р. Висмоктуючи з ширшого контексту.

A.L.: Дякую. *То що Україна хоче надати тому ширший контекст, що то був ширший конфлікт. Чи є тут якісь можливі українські претензії або сентименти за Закерзонням? За Холмщиною, за Підляшшям?*

V.V.: Очевидно, що в Україні є люди, які походять з тих територій. Для них це частина їхньої родинної історії, це їхня батьківщина з якої вони походять. В Україні на відміну від Польщі ці сентименти не трансформувалися в якісь політичні, навіть маргінальні претензії, тобто у нас немає людей, які вважають нормальним говорити про особливу увагу до цих територій, якимось намагались проводити наступальну культурну політику до цих регіонів. На жаль це те, що ми зараз бачимо відносно до так званих Кресів з польського боку.

A.L.: Дякую. *І останнє вже запитання. Яке є відомо, був Форум істориків польсько-українській, бачив фотографії...*

V.V.: Бачив фотографії. Статті не бачив?

A.L.: *Статті теж бачив на польському сайті і на вашому. І хотів би запитати, яка відводилась роль Волині на тому форумі. Одна з головних?*

V.V.: Я не сказав би, що одна з головних. Власне з польського знову ж таки було бажання зосередитись тільки на цій темі, але в ході дискусії ми відстояли свою тезу, що треба говорити про ширші хронологічні рамки з '39 по '47 рік. І про ширші географічні рамки, і про Волинь, і про Галичину, і про Холмщину. Я думаю, що так набагато продуктивніше.

A.L.: *Зараз ще будуть проводитись якісь ті форуми, або в Україні, або в Польщі?*

V.V.: Ми запрошуємо польських колег до того, щоб продовжувати роботу форуму в Україні, але на жаль вважаємо неможливим зараз продовжити на території Польщі через ухвалення цього закону, який передбачає кримінальну відповідальність і по суті робить неможливим цю дискусію на території Польщі. Поки що відповіді від наших польських колег щодо можливості продовження цієї дискусії на території України ми не отримали, але зобачимо восени, восени би мав бути в Україні.

A.L.: *Зрозуміло. Тому що я дивився на їхньому сайті, там відповідь була, що вони не розуміють чому саме ви припинили, бо цей закон не стосується науковців.*

V.V.: Немає там на справді винятків для науковців. Виняток щодо наукових досліджень стосується тільки тези про учать чи не учать поляків у Голокості. Стаття, яка стосується польсько-українського конфлікту немає власне такого винятку. І вони прекрасно про це знають і те було теж предметом дуже гарячих дискусій з їхніми юристами. Замість того, аби внести ці зміни, для того щоб, відповідно змінити цей закон, вони говорять, що там такого немає, приїжджайте, а там побачимо.

A.L.: *Щиро дякую. Але останнє. Чи не хотіли би Ви з вашими польськими колегами знайти якусь спільну інтерпретацію?*

V.V.: Я не знаю, чи можлива спільна інтерпретація конфлікту, тому що потрібно розуміти, що різниця збережеться і мені здається, що рівень поваги обох сторін має вимірятися рівнем поваги до цієї різниці. Ми не повинні очікувати, що поляки приймуть нашу модель, а вони не повинні очікувати, що ми приймемо їхню. Це абсолютно нормально що є якісь частини, які ми будемо оцінювати більш менш однаково, але будуть і різниці. Треба зрозуміти, що до деяких речей просто не домовляться.

A.L.: *І найостанніше. Як польські інтерпретації впливають на українські та навпаки?*

V.V.: Я не бачу з українського боку якихось дуже великих бажань нав'язувати свої інтерпретації цього конфлікту польській стороні. Щоправда впливає, що саме вони є предметом дискусії поміж Україною та Польщею. Натомість з польського боку такі бажання нав'язати свої інтерпретації Україні є, і вони на жаль дуже чітко виражені у політичній сфері. То політики роблять і оголошують передумови к співпраці між Україною та Польщею прийняттям Україною польських поглядів на цю історію.

A.L.: *Щиро вам дякую за цікаву та корисну розмову, питання на разі скінчилися. З найліпшими побажаннями, до побачення.*